

Nr 1 • 2015
ISSN 1650-8971

”En blombukett av chefen, inget mer”

En uppföljning av studenter som tagit en magister eller masterexamen vid Socialhögskolan, Lunds universitet under perioden HT07-HT13.

Dolf Tops

LUNDS
UNIVERSITET

Förord

Titeln på rapporten är ett svar av en socionom på frågan om hon har haft något stöd från arbetsgivaren under studietiden. Jag har under min tid som studierektor för masterprogrammet vid Socialhögskolan, Lunds universitet under perioden 2007 till 2014 ofta fått frågor kring nyttan av en magister eller masterexamen när det gäller yrkeslivet. Frågor som har varit besvärliga att direkt besvara och som jag därför hoppas att föreliggande rapport kan ge svar på. Rapporten är dels en uppföljning av personer som har examinerats för en magister- eller masterexamen under perioden, och dels avhandlas också i rapporten vilka möjligheter och hinder som de studerande har mött under och efter studietiden.

Innehåll

<i>Metod och tillvägagångssätt</i>	6
<i>Om masterprogrammet i socialt arbete</i>	7
<i>Samtliga som har examinerats och blivit godkända sedan programmets start höstterminen 2007</i>	9
<i>Olika vägar till examen</i>	10
<i>Examen och ålder</i>	12
<i>Studietid</i>	13
<i>Alumnenkäten</i>	15
<i>Kön och typ av examen</i>	15
<i>Ålder och typ av examen</i>	16
<i>Utbildningsbakgrund</i>	17
<i>Studenternas situation före, under och efter utbildningen</i>	18
<i>Har examen haft någon betydelse?</i>	22
<i>Synpunkter på utbildningen</i>	25
<i>Kursutbud</i>	26
<i>Kurser på distans</i>	27
<i>Synpunkter på utbildningens innehåll och nivå</i>	28
<i>Studietakt</i>	28
<i>Kravnivå på kurserna</i>	29
<i>Studietakten på examensarbetet</i>	31
<i>Vad anser man om handledning på examensarbetet?</i>	32
<i>Examination av examensarbetet</i>	34
<i>Kravnivån på examensarbetet</i>	35
<i>Vilka är de viktigaste kunskaper och färdigheter du har förvärvat under utbildningen?</i>	37
<i>Önskemål om förändringar</i>	39
<i>Avslutande diskussion</i>	39
<i>Referenser</i>	42
Bilaga 1	43

Inledning

Fortbildning och kompetensutveckling i socialt arbete har under senare år av olika anledningar blivit uppmärksammade. Socionomutbildningen är en generalistutbildning som innefattar kunskaper inom många olika ämnesområden och därmed förbereder studenterna inför ett brett arbetsfält. Specialiseringen inom ett specifikt område sker på utbildningens sista termin (7e). Introduktionen av en avancerad nivå i 2007 års examensordning i svensk högre utbildning var en anpassning till den så kallade Bologna processen. Tidigare fanns enbart en magisterexamen (30hp), även kallad D-kurs eller forskningsförberedande kurs, därmed har helt nya möjligheter skapats för fortbildning i socialt arbete efter grundutbildningen. Detta har också uppmärksammats i flera förslag till kompetenshöjande insatser inom socialt arbete. Till exempel har Gerhard Larsson i missbruksutredningen konstaterat att det i stort sett saknas en specialistutbildning för socionomer inom missbruks och beroende området (SOU 2011:35: 190) och nämner ett masterprogram i Göteborg som ett exempel för en sådan vidareutbildning. Socialstyrelsen (2014 a) har föreslagit en legitimationsgrundande utbildning för kuratorer inom hälso- och sjukvård som föreslås ligga på magisternivå. Vidare har Socialstyrelsen (2013) i en satsning på kompetensutveckling inom den sociala barn- och ungdomsvården stipulerat att vidareutbildning av personal ska ske genom uppdragsutbildningar på avancerad nivå som ger högskolepoäng. Det finns alltså ett intresse av högre utbildning inom socialt arbete på politiskt och myndighetsnivå. Men hur är det ställt med intresset hos arbetsgivarna gällande socialt arbete för en master- eller magisterexamen inom detta ämnesområde?

”Bologna processen” syftar till att ge en gemensam struktur för högre utbildning bland annat främja anställbarheten (employability) hos studenter i medlemsländerna (i dagsläget 47 europeiska länder). En viktig fråga i detta sammanhang är hur en masterexamen påverkar studenternas position på arbetsmarknaden. En viktig slutsats i rapporten (Smidt et al 2010) är att etableringen av masterutbildningar i Sverige främst har varit en angelägenhet inom akademien och att förankringen hos arbetsgivarna har varit av låg prioritet.

Utvecklingen av masterprogram 2007 – ht12 har följts upp i ett samarbete mellan Göteborgs, Lunds och Uppsalas universitet. Den har redovisats i två rapporter ”Master I”, Smidt. H., Dalnäs, U., Josefson, K., and Sjölund, M. (2010) och i ”Master II”, Smidt. H., Nelsson. O.,

Renehed. M., Borne. K., Olsson. M., Ågren. K. (2014). Även SCB har på uppdrag av UKÄ (2014) har undersökt utvecklingen av master- och magisterexamen i Sverige. Rapporterna är av kvantitativ karaktär och intresserar sig främst för nyckeltalen, t ex andelen studenter som läser på avancerad nivå eller antalet yrkesexamina. 2014 publicerades också en alumni undersökning "Först ut" bland internationella och svenska magister- och masterstudenter under perioden 2008-2012 som tagit examen vid Lunds och Uppsalauniversitet (Björnermark. M., Maandi. C., Smidt. H. 2014). Även denna har en kvantitativ karaktär, men innehåller förutom bakgrundsvariabler - som fördelning av typ av examen i svarsgruppen eller lärosätet som respondenterna har läst sin grundutbildning på, också intressanta resultat gällande bland annat studenternas uppfattningar om masterutbildningen, vilket kan jämföras med resultat av alumnundersökningen bland masterstudenter i socialt arbete vid Lunds universitet.

Betydelsen av en magisterexamen för yrkesverksamma socionomer har tidigare undersökts i en uppmärksammas magisteruppsats (Thorstensson & Wadman 1998: 1). Författarna tar som utgångspunkt sina egna erfarenheter som socionomer och förhållandet att "det generellt inte finns någon genomtänkt planering vad gäller kompetensutveckling för personal utan är det är den enskilda socionomen som själv tar initiativ och väljer inriktning". Deras uppsats kom långt före introduktionen av masterutbildningen i Sverige, men behandlar ändå socionomernas möjligheter till kompetensutveckling genom högre utbildning. Hur ser dessa möjligheter ut 15 år senare? Är kompetensutveckling fortfarande ett individuellt projekt? Eller har arbetsgivarna börjat intressera sig för fortbildning på avancerad nivå och en magister/masterexamen? I föreliggande rapport om utvecklingen av masterprogrammet i Socialt arbete vid Samhällsvetenskapliga fakulteten vid Lunds universitet kommer före detta magister- och masterstudenter utförligt till tals och svarar bland annat på frågorna ovan.

Mitt syfte med denna uppföljning är att redovisa hur många som tagit en examen på avancerad nivå. Vidare, om och hur de har fått stöd av sin arbetsgivare under studietiden och om deras examen haft någon betydelse för yrkespraktiken, samt hur kvalitén på utbildningen bedöms. Rapporten består av två delar. Först ges en översikt av utvecklingen av master- och magisterexamen under perioden 2007-2013 vid Socialhögskolan Lunds universitet. I andra delen redovisas resultaten från en enkät (bilaga 1) bland studenter som har examinerats under samma period. Inledningsvis i rapporten ges en kort beskrivning av masterprogrammet i socialt arbete.

Metod och tillvägagångssätt

I den första delen av rapporten, som beskriver alla personer som tagit en master/magisterexamen under perioden från år 2007 till 2013, har data samlats in genom LADOK vid Lunds universitet samt Universitets och Höskolerådets nationella dataregister NYA där studenternas akademiska meriter är samlade. Utöver detta, har sedan starten höstterminen 2007 Socialhögskolan samlat in information gällande avbrott och studieuppehåll. Eftersom master/magisterprogrammets upplägg medför en omfattande studievägledning via studierektorn har denna i stort sett haft personlig kontakt med alla personer. Vid studieavbrott har anledningen till detta samlats in. För att bearbeta data har programmet SPSS använts.

För andra delen av rapporten har en enkät skickats ut till 80 personer som tagit en master/magisterexamen under perioden. 51 personer har svarat vilket betyder en svarsfrekvens på 63,7 %. Enkäten berör frågor om deras situation under och efter studietiden och deras syn på själva utbildningen. Deras svar har bearbetats med SPSS. Svaren på de öppna frågorna har skrivits ut ordagrant och därefter analyserats efter de teman som finns i enkäten. Hur dessa redovisas beskrivs i enkätdelen av rapporten – se sid 15-39.

Om masterprogrammet i socialt arbete

Möjligheten att läsa till en masterexamen i Sverige infördes i enlighet med 2007 års examensordning för högre utbildning. Vid Socialhögskolan finns denna möjlighet sedan höstterminen 2007. Masterprogrammet är en så kallad "Skalmaster" vilket innebär en relativ stor frihet för studenterna att välja kurser efter intresse och av relevans för socionomyrket, forskarutbildningen eller examensarbetet. För en masterexamen krävs sammanlagt 120 högskolepoäng (HP) och den består av fyra moduler. Vårt masterprogram med inriktning på socialt arbete ges sedan höstterminen 2011 även på halvfart för att underlätta att kombinera studier med ett arbete.

Figur 1 **Moduler i Skalmasterprogrammet i socialt arbete SASAM/SOAR (120hp)**

Modul: 30hp Ämnesfördjupning i socialt arbete på avancerad nivå.	Modul: 30hp Vetenskapsteori och vetenskaplig metod på avancerad nivå, varav minst 7,5hp vetenskapsteori och minst 15hp vetenskaplig metod.
Modul: 30hp Valbara kurser på valfri nivå.	Modul: 30hp Examensarbete.

Inom ramen för masterprogrammet kan en magisterexamen (60hp) tas. Upplägget är detsamma, men med 15hp i varje modul i stället för 30hp. De som redan har en magisterexamen och som vill fortsätta till en masterexamen kan efter att ha läst fler kurser på avancerad nivå bli behöriga till ett examensarbete (15hp) för en masterexamen (i stället för ett examensarbete på 30hp).

Av figur 1 framgår att det inte finns någon fast terminsindelning. Kurser kan läsas i en ordning som passar studenterna, men programmet avslutas med ett examensarbete. Inom modulen vetenskapsteori och vetenskaplig metod finns den enda obligatoriska kursen i programmet, "Socialt arbete som forskningsområde och kunskapsfält" (15hp). Programmets upplägg innebär en betydande flexibilitet för studenterna, men kräver också omfattande studievägledning. Vid Socialhögskolan görs detta av studierektorn och utbildningskoordinatören för masterprogrammet och fristående kurser. Bland annat får varje antagen student som har tackat ja till sin plats på programmet en individuell studieplan innan terminsstarten. I denna framgår det vilken typ av kurser som studenten behöver läsa för att kunna få ut en examen.

Förkunskapskrav är en kandidatexamen (180hp) i socialt arbete eller motsvarande samt Svenska B- och Engelska B-kompetens. Som motsvarande kompetens räknas en socionomexamen (210hp) eftersom möjligheten att ta ut en kandidatexamen kom först med den nya examensordningen, och många studenter i masterprogrammet och på fristående kurser på avancerad nivå har en äldre socionomexamen (där en kandidatexamen inte ingick). För de som har en kandidatexamen i ett annat ämne görs en bedömning om deras förkunskaper är tillräckliga för att kunna tillgodogöra sig masterutbildningen i socialt arbete.

Programmets profil är dels att förbereda inför en eventuell forskarutbildning och dels att utgöra en möjlighet till fortbildning i socialt arbete för yrkesverksamma socionomer. Denna ambition uttrycks i urvalskriterierna för antagning till utbildningen. Först i urvalet kommer de med en socionomexamen eller en kandidatexamen i socialt arbete. Sedan de med en motsvarande kandidatexamen och sist i urvalskriterierna kommer betyget på kandidatuppsatsen.¹ Varje termin ges också fristående kurser med yrkesverksamma som målgrupp på avancerad nivå och som då kan ingå i en masterexamen.

Sedan starten av 2007års examensordning har uppgifter om studenter samlats in som möjliggör att ge en bild av vilka som examinerats på ett examensarbete för en magister- eller masterexamen. Om vi tittar på det totala antalet personer som har registrerats på programmet (233) och drar ifrån de som anmält avbrott (36²) eller studieuppehåll (45 personer och 56 uppehåll) kvarstår 152 studenter varav 69 har fullföljt kurserna som fodras för en master- eller magisterexamen. Detta betyder att 45,3 % av de aktiva studenterna har fullföljt utbildningen. Här finns ett mörkertal eftersom vissa studenter varken anmäler avbrott eller studieuppehåll.

¹ Betyget på kandidatuppsatsen är en generell skrivning vid Lunds universitet och tillämpas inte vid antagning till masterprogrammet i socialt arbete.

² 29 kvinnor och 7 män varav 14 aldrig påbörjade en kurs.

Tabell 1 Antal registrerade på masterprogrammet HT2007 - HT 2013

H07 - H13	Personer
Registrerade	233
Avbrott	36
Studieuppehåll	45
Aktiva	152
Slutfört	69 = 45,3 %

En vanlig orsak till avbrott bland studenter som kommer direkt från socionomutbildningen är att dessa har fått ett arbete och satsar all sin tid och energi på detta. Det är följaktligen inte ovanligt att en del lämnar återbud till sin plats på masterprogrammet av samma anledning och aldrig blir registrerade. Andra orsaker är att man underskattat kravnivån på kurser och/eller har svårigheter att kombinera studier med arbete. I Master II rapporten konstateras också att avbrott är vanligare bland masterstudenter jämfört med yrkes/kandidatprogram (Smidt et al 2014: 15/16).

Samtliga som har examinerats och blivit godkända sedan programmets start höstterminen 2007

Inledningsvis ges en översikt av alla som har examinerats på ett examensarbete under perioden HT 2007 - HT 2013. Syftet är att ge en övergripande bild av utvecklingen av examina på avancerad nivå i socialt arbete efter det att 2007års examensordningen trädde i kraft.

Totalt har 80 personer (61 kvinnor och 19 män) examinerats med godkänt resultat för en magister och/eller en masterexamen sedan höstterminen 2007 fram till januari 2014. Bland dessa finns det studenter som har tagit en "gammal" magisterexamen, dvs. enligt 1993års examensordning. Anledningen till att dessa studenter ingår i uppföljningen, är att deras syn på betydelsen av att ha tagit en magisterexamen för deras yrkeskarriär är intressant, vilket redovisas i enkätdelen av denna rapport.

Tabell 2 **Fördelning efter typ av examen och kön**

Typ av examen	Master 120hp	Magister 60hp	Magister 30hp enligt 1993års examensordning	Totalt
Kvinna	29 (36,2 %)	22 (27,5 %)	10 (12,5 %)	61 (76,2 %)
Man	12 (15 %)	6 (7,5 %)	1 (1,2 %)	19 (23,8 %)
Totalt	41 (51,2 %)	28 (3,5 %)	11 (13,5 %)	80 (100 %)

Vid en jämförelse med könsfördelningen i "Först ut" rapporten (Björnemark et al 2014: 12) kan vi konstatera en betydande skillnad. Av de som tagit en examen vid Lunds universitet enligt 2007års examensordning är 57 % kvinnor och 43 % män. Av master/magisterstudenter i socialt arbete är fördelningen 74 % kvinnor och 26 % män. Därmed följs ungefär samma könsfördelning som finns bland studenter på socionomprogrammet även om andelen män bland masterstudenter utgör en något högre andel män än i socionomprogrammet.

De flesta examina (69) har tagits enligt 2007års examensordningen. Majoriteten har en masterexamen, vilket följer trenden som konstaterats av UKÄ (2014) nämligen att andelen masterstudenter som tar examen ökar och andelen motsvarande magisterstudenter minskar.

Olika vägar till examen

Det finns två sätt att läsa till en magister/masterexamen; genom programmet eller genom fristående kurser. Fördelen med att vara en programstudent är att man har förtur före fristående sökanden till kurser som ges av Socialhögskolan och kurser inom Graduate School vid Samhällsvetenskapliga fakulteten³. Programstudenter får också en individuell studieplan. Att studera till en masterexamen genom fristående kurser är ovanligt, men vanligare vid studier till och avläggande av magisterexamen. 4 av 41 har läst till en master genom fristående kurser och 20 av 28 för en magisterexamen (8 personer har tagit en magisterexamen inom ramen för masterprogrammet).

³ Graduate School är ett samlingsnamn för tre internationella masterprogram vid Samhällsvetenskapliga fakulteten.

Det finns "grovt skissat" tre grupper som söker sig till masterprogrammet. Den första är socionomstudenter som efter att ha tagit socionomexamen i Lund direkt fortsätter på masterprogrammet. Den andra gruppen består av yrkesverksamma socionomer som kommer tillbaka till universitetet. Den tredje gruppen kommer från socionomutbildningar vid andra lärosäten inklusive de med en dansk socionomexamen. I denna grupp finns också studenter med en kandidatexamen i ett annat ämne och som väljer masterutbildningen i socialt arbete. En master/magisterexamen i huvudområdet socialt arbete är enligt Högskoleförordningens examensordning en generell examen (i motsats till en yrkesexamen) men i vårt fall även med en tydlig inriktning som fortbildning i socionomyrket.

Majoriteten (72 personer av 80) har en minst en kandidatexamen i socialt arbete och oftast även en socionomexamen. Två har en examen i mänskliga rättigheter (IMER), en i etnologi, två har en examen i socialomsorg och en i freds och utvecklingsstudier. Om två personer saknas uppgift. Det är i detta sammanhang också intressant att titta på hur många studenter som kommer direkt från grundutbildningen (och som betecknas som konsekutivt studerande dvs. studenter som genomför utbildningen i direkt följd) och hur många som återvänder till universitetet efter att ha arbetat ett antal år.

32 personer (40 %) har läst till en magister- eller masterexamen i anslutning till grundutbildningen och 38 (47,5%) efter ett antal års yrkespraktik⁴. Om 10 personer (12,5%) saknas uppgift. Av 70 personer har 20 fortsatt till en master (120hp) och 12 till en magister direkt efter grundutbildningen – av dessa är två personer 1993 or. För yrkesverksamma gäller 20 till master och 11 till magister. Sju personer i denna kategori har tagit en "gammal" magisterexamen (30hp).

⁴ I rapporten "Först ut" (2014 sid: 36) svarade 64 % av de svenska Lundaalumner att de inte har arbetat mellan grund- och masterutbildningen och 21 % att de hade. I jämförelse har master/magisterstudenter i socialt arbete alltså i betydligt större utsträckning arbetat mellan grund- och masterutbildningen.

Examen och ålder

Intressant är att titta på ålder och typ av examen. Kan det vara så att det är den yngre generationen som satsar mer på en masterexamen än en magister?

Genomsnittsåldern för studenter som tar sin examen, är för alla tre typer av examina 32,3 år och medianen 29 år. Hur ser det då ut om vi specifikt tittar på ålder och typ av examen?

I åldern 25 – 29år har 25 personer tagit en masterexamen (120hp) och 15 en magisterexamen (60hp). Nio personer finns i tidsspannet 30-34 år för en master och 3 personer för en magister (60hp). En person i åldern 35-39 har en master och 4 en magisterexamen. Fem personer över 40 år har tagit en master och 4 en magister. Elva personer som tagit en magister enligt 1993 examensordning är av förklarliga skäl äldre. Fyra av dessa personer var under 32 år och sju mellan 35 – 57 år.

Det kan vara intressant att jämföra studenter i socialt arbete med Lundastudenter i rapporten "Först ut" (Björnemark et al 2014 sid: 12) där man slagit ihop master och magisterexamen.

Tabell 3 **Ålder bland de som tagit examen enligt 2007 års examensordning (procent)**

	Lunds universitet N= 1169	Socialt arbete N= 69
Under 25 år	3	4
25-29 år	57	58
30-34 år	29	17
35-39 år	6	7
40 år eller äldre	6	13
Totalt	100	100

Jämförelsen visar ganska lika resultat förutom att bland master/magister studenter i socialt arbete finns fler i den äldsta kategorien. I båda undersökningar återfinns majoriteten i åldern 25-29 år.

Studietid

I och med att vårt masterprogrammet är en "Skalmaster" med stor flexibilitet och många yrkesverksamma studenter blir det intressant att titta på antalet terminer som föregår examensarbetet med tillhörande examination.

Tabell 4 **Antal terminer fram till examination**

Terminer	Master 120hp	Magister 60hp
1	0	5
2	7	9
3	7	6
4	18	3
5	4	2
6	4	2
7	1	0
8	0	0
10	0	1
21	0	1
Totalt	41	29

Tidsramen för ett avslutat mastersprogram är fyra terminer vid heltidsstudier och åtta terminer för de som läser på halvfart. Antal personer som har klarat av en master på fyra terminer är 32 (inklusive 3 dockning det vill säga både magister och masterexamen). När det gäller magister har 5 personer klarat av detta på en termin och 9 på två terminer.

Relativt många klarar utbildningen för master/magister inom avsatt tid. Detta kan förklaras med att fördjupningskurser på termin 7 i socionomprogrammet ligger på avancerad nivå och därmed tillgodoräknas i en master- eller magisterexamen. Detta gäller också för fristående kurser på avancerad nivå som kan ingå som ämnesfördjupning i socialt arbete på avancerad nivå.

Vad säger oss detta?

I jämförelse med Lundastudenter i "Först ut" uppföljningen har en betydligt högre andel arbetat mellan grund- och masterutbildningen. Detta visar att det finns ett behov av fortbildning bland

yrkesverksamma i socialt arbete på den här nivån, då dessa har återvänt till Socialhögskolan för att studera till en magister- eller masterexamen. Detta är en viktig fråga, som kommer att utvecklas vidare i denna rapport.

När det gäller kön och examen är andelen kvinnor som tagit en magister/masterexamen i socialt arbete betydligt högre än bland andra Lundastudenter med en examen på motsvarande nivå. En förklaring kan vara att könsfördelningen följer den i socionomprogrammet samt att socionomyrket är en kvinnodominerad sektor. När det gäller ålder för examina i socialt arbete jämfört med Lundastudenter på ett generellt plan, stämmer siffrorna ganska väl överens. De flesta finns i åldern 25-29. Examen i socialt arbete har dock en betydlig högre andel äldre personer vilket kan förklaras av att andelen som har arbetet mellan grund- och master/magisterexamen är större bland socialt arbete jämfört med Lundastudenter i "Först ut".

Genomsnittsstudietiden varierar, men en stor andel studenter examineras inom den studietid som anges för utbildningen. Faktum är att de allra flesta har en kandidatexamen i socialt arbete, och/eller en socionomexamen, vilket tyder på att det finns en stark koppling mellan socionomexamen och masterprogrammet i socialt arbete. Det visar också att masterprogrammet och kurser på avancerad nivå har en viktig roll för fortbildning i socialt arbete.

Alumnenkäten

Under 2013 har en enkät skickats till personer som under perioden HT07-HT13 har examinerats och fått godkänt på ett examensarbete på avancerad nivå vid Socialhögskolan. En anledning till den uppföljande enkäten är att sådana uppföljningar är relativt sällsynta på Lunds universitet. En annan anledning är att en vanligt förekommande fråga är "Varför ska jag läsa till en magister/masterexamen? Vad betyder den för arbetsgivaren? Får jag högre lön eller mer avancerade arbetsuppgifter?" Dessa frågor har varit besvärliga att ge underbyggda svar på. En master/magisterexamen är en generell examen vars examensmål syftar till att utveckla generiska kunskaper och färdigheter. Masterprogrammet i socialt arbete vill dock också erbjuda en möjlighet till fortbildning för yrkesverksamma socionomer och det är intressant att ta reda på deras erfarenheter⁵.

Enkäten har skickats ut till 80 personer varav 51 har svarat (40 kvinnor och 11 män). Insamlingen av enkäten har varit mödosamt och flera påminnelser har skickats ut. Slutligen blev svarsfrekvensen 63,7 % vilket är betydligt högre än bland Lundastudenter i "Först ut" (45 %).

Enkäten omfattar tre typer av examina. En magister om 30hp, dvs. enligt 1993års studieordning. I denna grupp ingår de som examinerats efter att 2007års examensordning trädde i kraft (9 personer). Den andra typen är en magisterexamen 60hp enligt 2007års examensordning (15 personer) och den tredje en masterexamen 120hp (27 personer).

Inledningsvis redovisas några bakgrundsvariabler, sedan redovisas svaren på öppna frågor som berör deras situation under och efter utbildningen. Avslutningsvis återges deras åsikter om själva utbildningen.

Kön och typ av examen

Det finns flera intressanta resultat och vi börjar med könsfördelningen och typ av examen.

⁵ En utveckling vid Samhällsvetenskapliga fakultetens masterprogram är att flera har börjat med möjligheten till en praktik (15hp eller 30hp) för att höja användbarheten av en masterexamen på arbetsmarknaden. Även i SvD 8-03-2014 uttalar sig utländska studenter om en bristande anknytning av masterprogram i Sverige till arbetsmarknaden.

Tabell 5 Finns det någon skillnad mellan kön och typ av examen?

Typ av examen				
Kön	Master 120hp	Magister 60hp	Magister 30hp	Totalt
Kvinna	19 (37,3 %)	12 (23,5 %)	9 (17,6 %)	40 (78,4 %)
Man	8 (15,6 %)	3 (5,8 %)	0 (0 %)	11 (21,4 %)
Totalt per examen	27 (52,9 %)	15 (29,4 %)	9 (17,6%)	51

Tabellens utgångsläge, sett till alla typer av examina, är fördelningen den att de flesta respondenter (82,3 %) har en examen enligt 2007års examensordning. När vi tittar på könsfördelningen kan vi konstatera att majoriteten (78 %) av examina har tagits av kvinnor medan män, procentuellt sett, till största delen befinner sig inom "sfären masterexamen" och att ingen av dem har tagit en examen enligt den gamla studieordningen.

Ålder och typ av examen

Vad säger resultaten om ålder och typ av examen?

När det gäller åldern bland alla svaranden är genomsnittsåldern 32,6 år och medianen 29 år. Om vi tittar på åldern och typ av examen visas följande fördelning.

Tabell 6 Ålder och typ av examen

Typ av examen	Genomsnitt	Median
Master 120hp	30,4 år	27 år
Magister 60hp	36,1 år	29 år
Magister 30hp	33,1 år	33 år

Tabellen visar att genomsnittsåldern för masterexamen är betydligt lägre än för de som tagit en magisterexamen. Möjliga förklaringar till detta är att en del studenter fortsätter på masterprogrammet direkt efter socionomutbildningen. Vidare, att vissa studenter har kvar CSN lån att ta ut, samt att en del har "studievanan inne". Ytterligare möjliga förklaringar är att studenter på socionomprogrammet vid flera tillfällen under grundutbildningen får information

om masterprogrammet och sålunda borde vara bättre informerade och inriktade på chansen till att direkt kunna fortsätta studera till en master/magisterexamen.

Utbildningsbakgrund

Förkunskapskrav för master eller magisterexamen är en kandidatexamen i socialt arbete eller motsvarande. Som motsvarande räknas en socionom- eller en kandidat examen i ett närliggande huvudområde. Vid en bedömning av sistnämnde tas hänsyn till om kurser inom en examen och om det finns kurser inom eller utöver examen som är nära eller i ämnet socialt arbete.

Tabell 7 **Utbildningsbakgrund**

Typ av examen	Antal personer	Procent
Socionomexamen	46	90,2 %
Socialomsorgsexamen	2	3,9 %
IMER	2	3,9
Okänd	1	2 %

Den stora majoriteten har en socionomexamen.

Som angetts inledningsvis syftar Bologna processen till att främja anställningsbarheten i medlemsländerna. Ett annat syfte är att underlätta rörligheten mellan ländernas utbildningssystem, men även inom dessa. Det är då relevant att titta på från vilket lärosäte studenter med en grundexamen från ett annat lärosäte kommer.

Tabell 8 Från vilka lärosäten kommer studenterna?

Lärosäte	Master 120hp	Magister 60hp	Magister 30hp	Totalt
Lund	17	8	5	30 (58,8 %)
Malmö högskola	4	1	2	7 (13,7 %)
Örebro	1	1	0	2 (3,9 %)
Umeå	0	0	1	1 (1,9 %)
Athene	1	0	0	1 (1,9 %)
Mittuniversitet	0	2	0	2 (3,9 %)
Stockholm	1	0	1	2 (3,9 %)
Metropol	3	0	0	3 (5,8 %)
Copenhagen				
Okänd	0	3	0	3 (5,8 %)
Totalt	27	15	9	51

De flesta studenter har sin grundutbildning från Lunds universitet följt av studenter från Malmö högskolan och socialrådgivareutbildningen Metropol i Köpenhamn. För den sistnämnda gruppen gäller att det finns möjligheter att läsa/studera till en master i Aalborg i Danmark, men att de föredrar att läsa i Lund. En viss rörlighet förekommer men de allra flesta studenter kommer från närområdet. Vid en jämförelse med "Först ut" rapporten (2014:15) är det en betydligt högre andel master/magisterstudenter i socialt arbete som har tagit sin grundutbildning i Lund. Nästan 50 % mot 27 %. En skillnad mellan Alumni-undersökningen "Först ut" och den i socialt arbete är att andelen som tagit sin grundexamen vid ett lärosäte utanför Sverige var 60 % i förstnämnda undersökningen.

Studenternas situation före, under och efter utbildningen

Tre huvudsakliga grupper av studenter kan urskiljas bland de svarande. Den första gruppen består av studenter som i anslutning till sin socionomexamen fortsätter på masterprogrammet. Den andra gruppen är yrkesverksamma socionomer som återvänder till Socialhögskolan för att fortbilda sig. Den tredje gruppen består av studenter som söker sig till Lund från ett annat lärosäte eller har sin kandidatexamen i ett annat ämne.

Tabell 9 I anslutning till grundutbildningen?

	Master 120hp	Magister 60hp	Magister 30hp	Totalt
Ja	13	6	2	21
Nej	14	8	7	29
Okänd	0	1	0	51

En majoritet av de som har examinerats tillhör gruppen som har återvänt till studier efter och i kombination med en yrkespraktik. Noteras kan att när det gäller master- och magisterexamen är skillnaden ganska liten. Tabell 9 visar följaktligen att när magistern på 30hp tas bort är skillnaderna inte särskilt stora. Eftersom socialhögskolans policy är att program och kurser på avancerad nivå även ska ge yrkesverksamma socionomer en möjlighet till fortbildning i socialt arbete kan tabell 9 tolkas som att detta har uppnåtts.

Som tabell 9 visar har majoriteten av studenterna kommit tillbaka till utbildningen efter ha arbetat en tid. Vad har de ägnat sig åt? 21 personer (41,1 %) har inte haft ett arbete innan de påbörjade masterstudier och kom direkt från socionomutbildningen (vilket inte utesluter att de inte samtidigt har arbetat under studietiden). 22 personer (43,1 %) har tidigare arbetat inom socialt arbete. 7 personer (13,7 %) har arbetat utan att ange vilket typ av arbete. Totalt har 29 personer arbetat innan de påbörjade masterstudier(56,8 %).

De som har kombinerat studierna med ett arbete uppger ofta de att måste ta studieuppehåll eller avbryta utbildningen på grund av svårigheten att kombinera studier med arbete. I enkäten ställs därför frågan om de har fått något stöd från arbetsgivaren under studietiden. Frågan som ställdes lyder så här: Har du fått något stöd från din arbetsgivare medan du läste till din examen? Om ja, vilken typ av stöd? Om nej, vilket typ av stöd hade du behövt?

Tabell 10 Fått stöd från arbetsgivaren?

Stöd	Personer	Procent
Ja	15	29,4
Nej	16	31,4
Inget svar	4	7,8
Arbetade inte under tiden	12	23,5
Behövde inget stöd, arbetade deltid, timanställd	3	5,9
Inte mycket	1	2,0
Totalt	51	100

I denna del av redovisningen görs ingen skillnad mellan typ av examen eftersom det är en generell fråga. Majoriteten (68,7 %) har arbetat under utbildningstiden som har lett fram till en magister/masterexamen. Till synes är andelen som svarade ja och nej ganska lika, men stödet ser olika ut vilket framgår utav kommentarerna.

44 personer (82 %) har lämnat kommentar. Bland de som svarat att de har fått stöd av arbetsgivaren, visar deras svar upp en splittrad bild. Stödet ser ganska olika ut. Några fick till exempel gå ner i arbetstid, fick ledigt eller flexibla arbetstider för att följa kurser i utbildningen:

Ja, jag fick tillfälle att under en period gå ner i arbetstid till 75 %.

Några kommentarer kan tyda på att stödet gavs för att deras studie hade betydelse för arbetsplatsen:

"Ja, jag fick samla in empiri och skriva delvis på arbetstid. Även gå på seminarier på Socialhögskolan. Eftersom jag skrev om ett ämne direkt kopplat till mitt arbete kunde jag även få en del litteratur av jobbet. Bra stöd helt enkelt. "Jag fick lov att gå på seminarierna under arbetstid under förutsättning att jag sedan föreläste om mitt ämne för kollegorna. I övrigt inget". "Fick läsa viss litteratur på arbetstid som hade relevans för min dåvarande tjänst".

Andra fick stöd i form av resurser på arbetsplatsen:

"Jag har tillåtits använda skrivare och kopiator för mina studier samt vid tillfällen arbeta med studierna när det funnits luckor i det ordinarie arbetet. Jag hade önskat att arbetsgivaren tolkat masterstudier som möjligheter i stället för hot!". "Jag fick halva kostnader för litteraturen + 7 dagar för

studier – helt ok. Hade önskat att man såg utbildningen som en tillgång för hela arbetsplatsen och tog vara på det jag lärt mig - t.ex. att någon läst uppsatsen, föreslagit utvecklingsarbete, m.m.". "Jag har fått litteraturen + resor till en kurs på 7,5hp betald av arbetsgivaren = mycket bra! Hade gärna fått mer ekonomisk hjälp med litteraturen men även kunnat studera på arbetstid".

Citaten ovan visar att stödet varierar, men också att studierna inte är någon integrerad del av arbetet. Det verkar som att fortbildning i socialt arbete fortfarande sker på den enskildes eget initiativ och motivation. Arbetsgivarnas ringa intressen för socionomer som vill vidareutbilda sig i form av en magister/masterexamen är i en linje med en slutsats i en rapport från Göteborgs, Lunds och Uppsalas universitet om introduktionen av masterexamen (Smidt, et al 2010). I denna rapport konkluderas att vid introduktionen av masterexamen har utbildningarna i fråga misslyckats med att förankra masterexamen bland arbetsgivarna. Detta gäller tydligen även arbetsgivare inom socialt arbete.

I frågan ingick också vilken typ av stöd från sina arbetsgivare personerna som vidareutbildade sig i socialt arbete hade behövt. De som svarat att de inte fått stöd efterlyser detta i olika former. En del citat handlar om att studera på arbetstid:

"Tid att läsa in magister på arbetstid". "Drömmen hade ju varit tjänstledighet med lön men ett bidrag till kurslitteraturen hade varit helt okay".

Andra handlar om brist på intresse från arbetsgivaren:

"Att utbildningen värdesätts – intresse från arbetsgivaren. Möjlighet att läsa på arbetstid. Att arbetsplatsen bekostar litteratur". "Nej. Arbetsgivaren var inte intresserad under tiden jag läste, men efteråt fick jag presentera min uppsats för kollegorna och socialnämnden".

Några har sagt upp sig från jobbet för att kunna studera:

"Nej, jeg sagde mit socionomjob op for at kunne tage min mastereksamen. Jeg kunne på mit tidligere arbejde ikke få lov at gå ned i arbejdstid (selvbetalt) og tage studiet halv tid ved siden af. Jeg søgte og fik i stedet et studiejob (15t./ugen) i det konsulentfirma jeg nu arbejder for". "Hade jag haft ett fast arbete kunde jag tagit tjänstledigt, men som vikarie var jag istället tungen att avsluta min anställning i Malmö stad. Det hade varit bra med möjlighet att vara tjänstledig".

Stödet som efterlyses handlar dels om att kunna studera på arbetstid och dels om att ett visat intresse hos arbetsgivaren hade uppskattats. Vissa har också valt att jobba som timanställda för att kunna kombinera arbete med studier.

Har examen haft någon betydelse?

På frågan om examen haft någon betydelse för karriären, t ex andra arbetsuppgifter, högre lön eller annan arbetsplats, svarade 35 % ja och 41 % nej. Övriga svarar delvis, inte än så länge, kanske, ej haft något arbete än, svårt att avgöra, inte tagit ut examen än. Samtliga har lämnat kommentarer till frågan.

”Ja” svaren kan delas in i två kategorier. Den första kategorin består av de personer där magister/masterexamen har lett till en anställning inom akademien. Den andra kategorin har efter att ha tagit en magister/masterexamen fortsatt som yrkesverksamma socionomer.

Inom akademien

Sammanlagt 13 personer har bytt yrkesbana till lärare vid en socionomutbildning eller forskarutbildningen vid Socialhögskolan.

För en anställning som lärare i socionomprogrammet (adjunkt eller adjungerad) krävs lägst en magisterexamen och 4 personer arbetar nu som lärare i socialt arbete, och en har anställning som internationell koordinator:

”Stor betydelse för att få fast anställning som universitetsadjunkt och möjlighet att söka doktorandtjänst”. ”Inget – tyvärr, åtminstone inte på min ”fasta” arbetsplats i socialtjänsten. Har gett mig möjlighet att arbeta på universitet – roligt. Vet ej om det är en merit eller ett ”hot” när jag söker andra ”vanlige” jobb i socialt arbete. Har ibland upplevt att min utbildningsnivå betraktas med viss skepsis – att jag inte kan göra ”slitgöra” (adjungerad socialsekreterare som också arbetar som lärare).

Andra i denna kategori har fått anställning som doktorand (5 personer) eller lektor (2 personer) och en person har fått anställning vid en FoU verksamhet:

”Eftersom jag bor i USA var det otroligt viktigt för mig att ha en masterexamen. Här i USA är också socionom en masterutbildning. Vissa lektorstjänster här i USA i socialt arbete kräver att man har en masterexamen i socialt arbete” (Lektor i kriminologi). ”Den ledde till fortsatta doktorandanställning/

*forskarutbildningsstudier. Inom kommunen bidrog magistern INTE till löneförhöjning" (Doktorand).
"I januari i år lämnade jag mitt arbete på högskolan till förmån för arbete på FoU. En förutsättning vid
påbörjandet av nuvarande tjänst var att färdigställa magisterexamen" (FoU handledare/utvärderare).⁶*

För denna kategori har deras master/magisterexamen haft stor betydelse för deras möjligheter att göra en karriär inom det akademiska fältet, antingen som lärare eller som doktorander/lektorer. Hur resonerar då personerna i denna utbildningskategori som är yrkesverksamma som socionomer?

Yrkesverksamma socionomer

Svaren kan delas in i, **för vilka examen har haft betydelse för deras nuvarande arbetssituation** (18 personer):

*"Mitt examensarbete ledde till att jag fick arbete som projektledare inom området som jag hade jobbat/skrivit om. Dock ingen påverkan på lönen" (Enhetschef inom äldreomsorgen). "Högre lön. Har haft arbetsuppgifter relaterade till utvärdering, statistik, etc." (Gruppterapeut på behandlingshem).
"Högre lön/bytt/jobb/möjlighet att forska/utvärdera på den arbetsplats jag är på nu"
(Familjeutbildare). "Jeg kan varetage flere arbejdsopgaver – eksempelvis inden for projektarbejde. Jeg går til jobbet som socialrådgiver på en anden måde end jeg gjorde tidligere – eksempelvis ser jeg problemstillinger i en større sammenhæng og jeg har et bedre teoretisk fundament for mit arbejde. Derudover har jeg jo muligheder for at søge akademisk arbejde også, hvis jeg skulle ønske at lave andet arbejde end socialrådgivning.- og jeg får en højere løn i dag, grundet min master eksamen"
(Socialrådgiver).*

Och för de där det inte haft någon betydelse (28 personer):

"Ingen betydelse. Började som socialsekreterare 2011 (ett år efter magisterexamen) vilket ej kräver annan än socionomexamen. Är kvar på samma arbetsplats idag" (Socialsekreterare). "Har dessvärre inte haft någon betydelse alls för min arbetssituation" (Kurator). "Värderas dessvärre inte något speciellt på min arbetsplats" (Ungdomsutvecklare/handledare).

⁶ Hösten 2014 har ytterligen två personer fått en doktorandanställning vid Socialhögskolan.

Flera anger att utbildningen främst har betydelse för deras personliga och professionella utveckling:

"Ingen ändring av arbetsuppgifter. Någon lite löneförhöjning. Lärde mig mycket nytt under kurserna och personlig utveckling för mig" (Kurator på sjukhus). "Mig veterligen har min masterexamen inte bidragit till något annat än min egen kunskapsvinst" (Skolkurator). "Mest personligt, fått nya perspektiv och nya verktyg i mitt arbete, bl. a. Arbetsgivaren inte jättemponerad av högre utbildning, tyvärr, men det faktum att jag är en av få med master på jobbet ger viss pondus" (Socialsekreterare). "Jag kan ej se jag fått högre lön för detta eller andra arbetsuppgifter. Men för min egen utveckling har detta varit värdefullt. Har inte sökt annat jobb heller" (Kurator). "Ingen som helst materiell (ekonomisk eller positionsmässig) betydelse. Stor betydelse för min professionella utveckling i yrket" (Socialsekreterare, ekonomiskt bistånd).

Vissa uttrycker också att arbetsgivarna saknar kunskap om deras examen:

"Inga av dem. Ingen tar hänsyn till det! På vissa anställningsinterojurer har chefer frågat vad min magisterexamen innebär" (Enhetschef i hemvården).

Andra är osäkra men hoppas att deras examen får betydelse i framtiden:

"Så här långt tror jag inte min examen har haft en större betydelse förutom att jag använt den vid löneförhandlingar. Jag tror dock att den får en större betydelse längre fram i tiden" (Socialsekreterare). "Jag tog min examen i januari i år och har haft två jobb sedan dess. Än så länge märker jag ingen skillnad i arbetsuppgifter, lön etc. På min senaste arbetsplats hade jag lägre lön än en som ej var klar med sin socionomexamen men som hade vikarierat några veckor på ett annat ställe i kommunen. Jag hoppas att min examen ska leda till större möjligheter att utveckla och påverka min arbetsplats i framtiden" (Biståndshandläggare). "Jag fick snabbt och lätt jobb efter masterexamen, vet i och för sig inte om det enbart berodde på masterexamen, det tror jag inte, men påverkade förmodligen i viss mån. Ska övergå till fast tjänst, från vik i november och då hoppas jag att min utbildningsnivå påverkar löneförhandlingen" (Socialsekreterare). "Jag har inte varit arbetslös men det har varit svårt att få nytt arbete. Svårt att avgöra om min master har haft betydelse men socionomexamen har haft betydelse" (Resursvägledare).

Ytterst få uppger att utbildningen har medfört högre lön. Samma resultat redovisas i Thorstensson & Wadman (1998:50). Inte heller har deras examen lett till andra mer avancerade

arbetsuppgifter och att utbildningen därmed främst har fått betydelse för deras egen personliga och professionella utveckling.

Respondenternas utsagor visar att en magister- eller masterexamen inte har särskilt stor betydelse för deras position på arbetsplatsen eller arbetsmarknaden, varken i form av högre lön eller av andra arbetsuppgifter. De visar också att det finns en kunskapsbrist bland arbetsgivare om vad respondenternas examen innebär och i förlängningen av detta hur organisationen skulle kunna utnyttja deras kunskaper och färdigheter. Bland de personer som anger att det har haft en stor betydelse har detta huvudsakligen lett till en karriär inom akademien.

Synpunkter på utbildningen

I enkäten ställs också frågor kring utbildningen som har lett till en magister- eller masterexamen. Frågor som handlar om programmets upplägg, genomförande och kvalitet. Att slutföra ett examensarbete är för många och i synnerhet för de yrkesverksamma är stor utmaning och ägnas därför mycket plats i enkäten. Eftersom magister- och masterstudenter läser samma kurser (även om magisterstudenter läser färre) görs ingen kategori-åtskillnad mellan deras utsagor. Masterprogrammet i socialt arbete är en så kallad "Skalmaster" som gör det möjligt att läsa kurser även på distans vid ett annat lärosäte. Vad anser man om kursutbudet?

Distansutbildning utnyttjas främst av yrkesverksamma studenter. Kommentarer från magisterstudenter gällande 1993 examensordning, som inte har varit med i det nuvarande masterprogrammet, finns ändå med då deras kommentarer främst handlar om uppsatsarbetet. Meningsfullt är det däremot att dela in svaren i kategorierna yrkesverksamma (Y) och konsekutiva (K) det vill säga personer/studenter som genomför vidareutbildningarna i anslutning till socionomexamen. Anledningen är att de som har fortsatt i anslutning till socionomutbildningen har "färska studievana", men också att de gör jämförelser med kurserna inom socionomutbildningen. Med tanke på vår ambition att utbildning på avancerad nivå ska vara en möjlighet till fortbildning i socialt arbete är det även viktigt att följa upp och få ökad förståelse för hur de yrkesverksamma ser på kursutbudet.

Kursutbud

Tabell 11 Nöjd med kursutbud?

	Procent
Nöjd	70,6
Nej	3,9
Delvis	21,6
Vet ej	2,0
Ej svarat	2,0

Av tabellen framgår att de flesta är nöjda med kursutbudet. Men med vad? 27 personer har lämnat kommentarer.

Nöjda:

"Att man har möjligheten att läsa kurser på valfri nivå/fakultet" (Y). "Jeg synes det er rigtig godt at man har et stort udvalg i kursustilbud også udenfor socialhøgskolen, så at der er mulighed for at man kan tilrettelægge ens kurser efter en uddannelsesønsker" (Y). "Metodkursen var exceptionellt bra" (Y). "Savnade vid något tillfälle en distanskurs på halvfart (ämnesfördjupande kurs) men löste det genom att gå en kurs på MAH istället" (Y).

"Nöjd med samtliga kurser. Vetenskapsteorin och de diskussioner som x bjöd in till var mycket givande och gav en större förståelse för teoribildning, olika discipliner m.m. Också väldigt glad för att vi fick prova på att göra en fiktiv utvärdering. Det är oerhört viktigt att ha med sig ut i fältet för att kunna producera ny kunskap och utveckla sociala företag" (K). "Bra med vissa obligatoriska kurser men stort utrymme att välja kurser" (K). "De var bra, förberedande till uppsatsarbetet vilket enligt mig var den viktigaste kursen av utbildningen" (K).

De som är nöjda verkar särskilt uppskatta programmets upplägg (Skalmaster) med stora möjligheter att välja kurser efter eget intresse.

De som är **delvis nöjda** anför följande:

"Kunde med fördel funnits fler kurser att välja på. Fler kurser med fokus på kritiskt socialt arbete och strukturella perspektiv, samhällsproblem (dvs., inte bara fokus på individuella problem och lösningar)

(Y)". "Hade ju varit trevligt med fler kurser, specificerade på socialt arbete, att välja bland. T.ex. som den fattigdomskurs som ges denna termin" (Y). "Hade gärna läst något inom personal och organisation" (Y).

Det verkar som de yrkesverksamma efterlyser mer av specialiserade kurser.

Inte nöjd (2 personer):

"Saknas generella kurser om ex statsvetenskap och sociologi. Allt för mycket inriktade på olika kategorier. Nöjd med utvärdering i socialt arbete. Behövs fler metod- och vetenskapsteorikurser" (Y).

Kurser på distans

Skalmastermodellen gör också att man kan läsa kurser på distans vid andra lärosäten eller vid Socialhögskolan, inklusive uppsatsen. 35,3 % har utnyttjad denna möjlighet. Det är framförallt yrkesverksamma som har läst kurser på distans (27,4 %) mot 7,8 % konsekutiva. Några kommentarer.

Nöjda:

"Det var bra för jag behövde ej vara ifrån arbetet. Jag tycker distans är jättebra för oss som arbetar. Det underlättar att man får gå utbildningen" (Y). "Olika erfarenheter från olika skolor. Lunds universitet har varit bra på information. Inget svårt att hitta saker på er hemsida. Snabb återkoppling från er personal vilket jag är tacksam för" (Y).

Delvis nöjda:

"Bra – det möjliggjorde magisterstudier trots små barn + arbete. Tvungade mig att på egen hand tränga in i litteraturen/uppgifter – träning i självständigt arbete. Dåligt: ensamt – "ingen" att fråga och bolla saker/frågor. Ställer stort krav på egen disciplin" (Y). "Ok, speciellt när man arbetar samtidigt. Kunde dock ibland sakna den personliga kontakten med lärare och studiekamrater" (Y).

Inte nöjda:

"Krävde alltför mycket, för stor skillnad mot vanliga kurser, chattar fungerade dåligt" (Y). "Det var ganska svårt att ta till sig en så pass avancerad kurs, som "socialt arbete som kunskapsområde och forskningsfält" är, på distans. Vid ett tillfälle hade jag helt missuppfattat uppgiften och fick göra om hela. Beror förstås också på mig men helt korkad är jag ju inte. Chattarna med feed back på uppgiften

fungerade dåligt, blev alldeles för rörigt" (Y). "Eftersom jag bor i annan del av landet och arbetat (varför en flytt inte är helt enkel) vore det ypperligt om möjligheten finns att läsa alla kurser på distans. Hade gett mig en mer sammanhållen utbildning om den tagits på samma ort och samma lärosäte" (Y).

"Distans är inte lika givande och inspirerande" (K).

Att läsa kurser på distans har både för- och nackdelar. Det möjliggör att kombinera ett arbete och familjeliv, men personerna i fråga kan sakna personliga kontakten. Den sistnämnda kommentaren av "de yrkesverksamma" visar på ett behov av kunna läsa hela programmet på distans. När masterprogrammet vid ett tillfälle av misstag utlystes som ett program på distans blev antalet sökande stort.

Synpunkter på utbildningens innehåll och nivå

I enkäten ställs också mer specifika frågor om studietakt och kursnivå i programmet, studietakt, handledning och examination av examensarbetet samt kravnivå på det sistnämnda.

Studietakt

Sedan Masterprogrammet ges på både hel fart och halvfart och många kurser är på halv/kvartsfart. 80,4 % anger att de är nöjda med studietakten, 17,6 % är delvis nöjda, en person är inte nöjd. Sammanlagt 19 personer har lämnat kommentar till frågan. Många kommentarer handlar om uppsatsen som även behandlas i nästa avsnitt.

Några kommentarer kring varför man är **nöjd**:

"Det fungerede fint. Der var et godt flow i de fleste kurser, med løbende små opgifter og en stor afsluttende som man kunne arbejde på fra kursets start. Der var desuden løbende mange gode inspirerende forelæsninger" (Y). "Man har fått anpassa den efter förutsättningarna, vilket var toppen" (Y). "Skönt att kunna skriva när det passade med jobbet och att det där fanns flexibilitet" (Y).

"Jag har arbetat extra vid sidan om mina studier och känt att jag har tid till både studera och arbeta"(K). "Det var bra att det var lite tuffare tempo inledningsvis. Jag såg det som en utmaning. D-uppsatsen hade jag kunnat fortsätta jobba med en termin till men det är väl också en konst att tränas i att avsluta i tid och göra något bra av det man har istället för att sväva ut"(K). "Jag började arbeta innan uppsatsen var klar vilket ledde till att den drog ut på tiden"(K). "Det är en hög och bra studietakt"(K).

eller delvis nöjd:

"100 % studietakt är tufft i kombination med heltidsarbete även om arbetet var på schema (kvällar och helger)"(Y). "Jag har läst på 50 % ungefär. Med heltidsarbete är det för mig ungefär vad jag märkt med"(Y). "Som praktiker med en 10 år gammal grundutbildning var det svårt att hinna med att ta igen allt som jag inte läst/glömt från min grundutbildning för att kunna tillgodogöra mig masterutbildningen. Första terminen läste jag långt mer än 40 tim/v (vetenskapsteorikursen med forskningsplanen). Kanske var det inte fel på studietakten, kanske var den för hög? En kortare introducerande kurs till akademiska studier på avancerad nivå för praktiker var nog vad jag hade behövt innan jag påbörjade andra kurser"(Y).

"Stor variation på takten och kraven mellan olika kurser"(K).

Den sista kommentaren av en yrkesverksam illustrerar en problematik som inte är ovanlig bland denna kategori. Att återgå till studier efter till exempel 10 års arbetsliv är oftast svårt och då speciellt när det gäller vetenskapsteori och vetenskapliga metoder. Även om en del har läst kurser på universitetsnivå är dessa i regel ämnesfördjupningskurser och inte akademiska teori eller metodkurser.

Kravnivå på kurserna

60,8 % anser att kurserna är på avancerad nivå, 37,3 % att nivån varierar och en person kan inte uttala sig. Sammanlagt 28 personer har lämnat kommentarer.

På avancerad nivå:

"Avancerad nivå – utvärderingskursen + forskningsplan (SOAN11⁷)"(Y). "Jag tycker också att man fick bra feedback på hur man själv skulle ta sig till avancerad nivå så att säga, vad som förväntades av en"(Y). "Bra med krav på reflektionsförmåga och kunna argumentera"(Y). "I Lund på avancerad nivå, varierar på övriga kurser. För mig var det 10 år sedan socionomexamen. SOAN11 var rätt grundläggande. Tyvärr var det nödvändigt åtminstone för min del eftersom så lång tid passerat sedan senast"(Y). "Det var svårare än jag trodde och skillnaden mellan socionomprogram och magisterkurs är stor. Men det är positivt! Bra med höga krav"(Y). "Tycker att jag fick med mig goda kunskaper – har ju ändå prövat dem i den akademiska världen och de räckte längre än vad jag befarade. Hade god handledning – bra!"(Y).

"Men det var ganska stor skillnad mot kurserna på socionomprogrammet. Välkommet!"(K). "Det ställs betydligt högre krav vad gäller skrivandet och kritiskt tänkande"(K). "Det kanske är ett lite väl stort glapp mellan grundutbildningen och masterutbildningen. Får gärna vara högre tempo/krav på grundutbildningen. Ganska stor skillnad på kurserna kring "vetenskapsteori" och "utvärdering", både i studietakt och nivå"(K).

Delvis på avancerad nivå:

"Jag märkte en klar skillnad från grundutbildningen, även på de studenter jag läste tillsammans med. Varierande krav på olika kurser dock"(Y). "Der var stor forskel kurserne imellem. Generelt var niveauet en smule lavt på de kurser der var fælles med socionom studerende, og meget højt på de internationale kurser ved samfundsvidenskabeligt fakultet"(Y). "Kursen funktionshinder som jag påbörjade låg på grundnivå, enligt min mening. Utvärderingskursen ok på avancerad nivå. Andra kurser har jag läst för länge sedan och var på avancerad nivå jämfört nämnda funktionshinderkurs"(Y).

"Gick även "mobiliseringskursen" – kan tyckas vara en kurs på grundnivå (de sista terminerna). För övrigt avancerad nivå"(K). "Främst vetenskapsteori och metodkurserna på avancerad nivå. Valbar

⁷ SOAN11 "Socialt arbete som forskningsområde och kunskapsfält (15hp) är en obligatorisk kurs i programmet.

kurs barn och familj och professionellt socialt arbete – under all kritik utifrån att vara på avancerad nivå”(K). ”Vissa kurser hög nivå, andra som grundnivå”(K).

De yrkesverksamma med en ”gammal” socionomexamen (1993 års examensordning) saknar ämnesfördjupningskurser på avancerad nivå och kan läsa sådana kurser tillsammans med socionomstuderande på termin 7 i utbildningen. Både yrkesverksamma och studenter som kommer direkt från socionomutbildningen anger att metodkurserna är på avancerad nivå. Men det är främst de konsekutiva studenterna som är kritiska mot nivån på ämnesfördjupande kurserna på termin 7. Ett problem här är att kurserna på termin 7 i socionomprogrammet syftar till att uppnå examensmål för socionomexamen, som är en yrkesexamen, samtidigt som dessa kurser kan ingå i en masterexamen som är en generell examen. En socionomexamen är förberedande inför ett yrke, medan en masterexamen främst ger generiska kunskaper och färdigheter. Utmaningen är att integrera åtminstone delar av dessa olika examensmål i en och samma kurs.

Studietakten på examensarbetet

Examensarbetet för magister eller masterexamen avslutar utbildningen och upplevs av många som programmets viktigaste moment. Det är här de skall visa ”vad man går för”, vilka kunskaper och färdigheter kurserna i programmet har gett. Samtidigt är det arbete som kräver en stor kontinuerlig arbetsinsats som kan vara svårt att kombinera med ett arbets- och familjeliv. Därmed finns det anledning att ställa flera frågor just kring examensarbetet.

74,5 % är nöjda, 9,8 % är inte nöjda och 11,8 % tycker att takten är lagom (vilket kan tolkas som nöjd). Samtliga 51 personer har lämnat kommentar.

Nöjd:

”Det tog mig 4 månader att skriva det men jag skrev 8 timmar per dag varje dag”(Y). ”Takten går ju att styra själv delvis, bra med utrymme att förlänga tiden vid behov”(Y). ”Bra att jag valde även att inte arbeta under tiden så att allt kunde ligga 100 % på uppsatsen”(Y). ”Bra – man får jobba på för att få in i tid”(Y). ”Min handledare lät uppsatsen ta den tid det tog”(Y). ”Vi behövde flera terminer på

oss, pga. förväroarbete, och det var ju ok från skolans sida – dvs bra”(Y). ”Ett snabbare arbete var för mig inte möjligt att göra. Med mindre än att jag hade behövt få ledigt från jobbet”(Y). ”Jag valde halvfart, det passade mig”(Y).

”Kunde lägga upp mycket själva”(K). ”Bra, har haft gott om tid för att kunna skriva ett bra examensarbete”(K). ”Bra studietakt. Man kan hinna på en termin med det finns inte utrymme för perioder av vila. Troligtvis första terminen som studierna motsvarade ett heltidsarbete(K)”. ”Helt okay, har egentligen inga synpunkter eller önskemål vad gäller takten. Tror att det är bra att det inte går för fort, så att man hinner mogna i delmomenten”(K).

Inte nöjd:

”Det är svårt att skriva ett bra arbete, särskilt kvalitativt, på en termin”(Y).

”Mycket svårt att hinna genomföra på 1 termin”(K). ”Möjligtvis hade man behövt mer tid på att skriva uppsatsen. Om jag minns rätt så hade vi lika lång tid på c-uppsats som d-uppsats”(K).

Det finns en möjlighet att välja skriva sitt examensarbete på halvfart (två terminer). Det hör inte till vanligheten att bli klar på avsatt tid, dvs en termin. Normalt för de som läser heltid är att arbetet examineras terminen därpå. Detta gäller speciellt de yrkesverksamma.

Vad anser man om handledning på examensarbetet?

Vi försöker att i mest möjliga mån att matcha studenternas ämnesval, metod och teoretiska utgångspunkter med handledarens kompetens när det gäller metod och forskningsområde. För att kunna hitta en handledare ska studenten lämna in en uppsatsidé i god tid före terminsstarten. Handledaren är alltid disputerad. 82,4 % är nöjda med handledningen, 5,9 % är delvis nöjda och 9,8 % är inte nöjda.

Nöjda:

”Mycket bra, jag fick mycket stöd och tips för hur jag skulle hantera forskningsfrågan och materialet. Detta gäller även handledning på SOAN31”(Y). ”Mycket positivt. Engagerad och mycket kunnig handledare”(Y). ” Samlet synes jeg, vi fik en fin handledning. Vi fik meget frie rammer, hvilket jeg trivedes med. Jeg følte endvidere vores handleder var kompetent indenfor området, hvilket jo selvklart

er en stor fordel”(Y). “Bra med anpassningsbar handledare och kunnig!”(Y). “Jeg fik rigtig fin, relevant, professionel og anvendelig vejledning lige fra start til slut. Med oprigtig interesse fra handlederen virkede det til. Det havde stor betydning”(Y). “Hade xx – hälsa honom! Bra! Sträng och tydligt med framförallt problemformuleringen och syfte – mycket god hjälp. Var lätt att kontakta när jag behövde trots att jag tog så lång tid på mig”(Y).

”Bra, men lite dålig koll på skillnaden mellan C-uppsats-master. Grupphandleddningen var mycket positiv!”(K). “Bra, har haft tillgängliga handledare och fått bra stöd”(K). “Mycket bra kvalitet och givmilt med tid! Mycket bra!!”(K). “Bra men beror mycket på handledare/studenten”(K). “Bra handledare och handledning.  nskar kanske lite mer ”säkerhet” från handledaren så att jag kunde litat på att han förstod mig och jag honom”(K).

Delvis nöjda:

”Fick ingen, frågades men glömdes bort. Har nu bra handledning av masteruppsatsen”(Y). “ r nöjd med handledning jag fick. Utifrån hur en av de andra uppsatserna såg ut kändes det dock som att handledaren borde gått in mer”(Y). “Jag hade svårt att komma igång och vi började med ett missförstånd. I  vrigt var handledningen ok. Hade varit bra med telefonkontakt redan inledningsvis”(Y).

Inte nöjda:

”Jag hade kunnat prestera bättre om handledningen hade varit bättre och mer regelbunden”(Y). “Tydligare handledning – vad förväntas – vilket stöd kan man få? Lättare till snabba svar från handledaren för att undvika att man överarbetar/ f r f r mycket material, etc”(Y).

”Extremt dålig handledning. Passade inte alls ihop, fattade inte mig, ville byta, fick inte. Osmart och oengagerad, fick absolut inte den formen av hjälp jag eftersökte”(K). “Undermåligt, beroende på att examensarbetet gjorts i ett senare skede. Hade dock varit mer schysst att neka än att låta mig genomgå arbetet utan fungerande handledning”(K). “Hade önskat mer konstruktiv kritik. Fick mest höra att allt var bra, men ville ha mer feedback”(K).

En del kommentarer handlar om att en större tydlighet/styrning från handledare efterfrågas.

Examination av examensarbetet

Examination av examensarbeten sker vid tre tillfällen på ett läsår; januari, juni och ett uppsamlingstillfälle i augusti. Enligt samhällsvetenskapliga fakultetens riktlinjer är examinatorn minst docentkompetent. Varje examensarbete bedöms av två personer varav en är huvudexaminator och den andre är medbedömare. Sedan Ht 11 bedöms examensarbetet enligt en sexgradig skala, A till E och underkänd. Studenten och handledaren får ett utförligt bedömningsprotokoll. 72,5 % är nöjda med examinationen, 5,9 % anger blandade responser av att vara nöjda/missnöjda, medan 9,8 % inte är nöjda.

Nöjda:

"Mycket bra, konstruktivt, seriös granskning och bra med tid"(Y). "Bra, kan se vis problematik med att ha en heldag men har samtidigt svårt att se något annat sätt att göra det. Det blev en bra examinationsdag till slut"(Y). "Nervöst, men fick klar information vad jag skulle förbättra så sen gick det bra"(Y). "Mycket bra och konstruktiv kritik från opponent och examinator. Bra med skriftliga kommentarer på hela uppsatsen i marginalen"(Y). "Jeg synes at det var en rigtig god examinationsform. Det var lærerigt at tagedel i de andre studerendes examer, og jeg kan godt lide konceptet med at det ikke kun handler om "dig selv" men også de andre og i høj grad den du skal opponere mod. Det var rigtig godt at få både mundtlig og skriftlig feed-back fra bedømmeren. Examenformen giver indtryk af at examensarbejderne blive taget vældig seriøst. Det er motiverende og giver en smagsprøve på hvordan den vil være at gå videre med forskeruddannelsen"(Y).

"Bra, professionellt och väl genomfört"(K). "Jag är mycket nöjd med den jag fått, mycket stöd från examinatorn"(K). "Mycket bra examinationsform. Bra med mer utförlig betygsskala än VG"(K). "Vi hade god tid på oss att gå igenom samtliga uppsatser. Lagom med uppsatser, dvs ej för många studenter på ett ex seminarium"(K).

Blandad - nöjda/missnöjda:

"Bra, förutom att den ena examinatorn berättade allas betyg på uppsatsen för alla i examinationsgruppen, inte bra!"(Y). "Återigen deppigt att socialhögskolan ger G till alla oavsett kvalitet men att det är snålt med VG i samma "kull" – då jämförs de med varandra"(Y). "Högre krav på opponering, lite för lätt att inte göra en bra insats där, välmotiverade betyg"(Y). "Examination, bra,

från professorn, opponenter kunde läst på bättre”(Y). ”Trevligt, roligt att få försvara sitt arbete – hade kanske förväntat mig ”tuffare” frågor från opponenter och examinator”(Y).

”Bra examination. Förutom att jag var sist ut och upplevde att det gick lite väl fort, jag fick inte lika mycket tid som de andra”(K).

Inte nöjda:

”Sådär. På examinationstillfället fick jag positiva kommentarer och INGA frågor från examinatorn. Sedan kom betyget (G) med några motiveringar som jag inte fick chans att försvara. STOR BESVIKELSE!!!” (Y).

”Examination, dålig. De var hårda mot de som var bra men slöa mot de dåliga. Var inte insatta. Hade redan från början bestämt åsikt. Lyssnade inte”(K). ”De flesta opponenter hade behövt vägledning i hur man opponerar”(K).

Några svar som ”sticker ut” i föregående sammanhang handlar om opponenterna dvs. medstudenterna som ska granska och kommentera en annan students examensarbete, deras förmåga till, samt behovet av att kunna ge konstruktiv och fungerande feedback.

Kravnivån på examensarbetet

Ytterst regleras examensmålen av högskoleförordningen i bilaga 2. Bedömningskriterierna som ska tillämpas är dock upp till institutionen att formulera. Vilken nivå ett examensarbete för magister – masterexamen bör ha var speciellt i början när masterutbildningen startade (hösten 2007) en svår fråga. Tidigare fanns enbart erfarenhet av magisterexamen. I och med införandet av en flerskalig betygsskala höstterminen 2011 (A-E och underkänd) finns bedömningskriterier av vilka framgår vad som krävs för att uppnå ett visst betyg. Detta borde ha skapat en större tydlighet för studenter, handledare och examinatorer. Det finns även ett samarbete med examinatorer på masterprogrammet i Göteborg för att kalibrera nivån på examensarbetena. 78,4 % är nöjda med kravnivån 9,8 % anser den som rimlig, lagom, eller ok och 5,9 % är inte nöjda. En person anger att nivån i jämförelse med andra utbildningar inte är så hög.

Nöjda:

"Ok, lagom höga krav för att kunna genomföra det på så kort tid" (Y). "Bra! Förutom lägsta nivå G, det är helt upp till studenten – känns som om allt släpps igenom" (Y). "Jeg synes at kravene ligger på et godt højt niveau" (Y). "Jeg synes at det var en nøje, hård, men fair vurdering. Det virkede til at der stilledes høje krav ved bedømmingen, samtidig med at der blev udført en nøje, detaljeret og fair bedømming gav det indtrykket af at bedømmeren tog examensarbejdet meget seriøst. Det var en positiv oplevelse" (Y). "Hög – man får lägga mycket tid och kraft. Men det ska vara hög nivå!" (Y). "Svår att få grepp om under själva skrivandet. Men min handledare hjälpte till. Likaså kommer jag ihåg att vi studenter inte förstod skillnaden mellan master och magister i kravnivå" (Y).

"Bra, hög i förhållande till tidsramen" (K). "Bra, ställdes höga krav men rimliga och eftersträvansvärda krav" (K). "Bra nivå. Jag märkte skillnad på kravnivå för master resp. magister under examinationen" (K). ". " Jag antar hög. Vi var sex stycken som gick upp med uppsatsen – en klarade sig" (K). "Det var tydligt vad som skilde mellan c-uppsats och d-uppsatsen" (K).

Inte nöjda:

"För låg. Blev förvånad över att vissa uppsatser blev godkända" (Y). "Var förvånad över att den uppsats jag opponerade på höll så låg kvalitet – borde ej ha släppts upp tycker jag – hade behövt mycket mer basal handledning – t.ex tydligt syfte" (Y).

"Kraavnivå, den var bra. Men tror att examinatorerna bedömer för olika. Samt om ex xx varit handledare = större chans till VG" (K).

Markant är, att få kommentarer förekommer om att handledare och examinatorer har gjort olika bedömningar. Något som annars är vanligt förekommande gällande kandidatuppsatser. Dock, oklarheter när det gäller skillnader i kravnivåer mellan respektive examensarbeten dvs. för magister- respektive masterexamen kommenteras av några.

Vilka är de viktigaste kunskaper och färdigheter du har förvärvat under utbildningen?

47 personer har lämnat kommentar. Intressant här är att även om master/magister är generella examina, dvs. ska utveckla generiska kunskaper och färdigheter handlar en hel del av kommentarerna om socialt arbete om egenskapen att kunna praktisera yrket. Respondenternas svar visar ett tydligt mönster som redovisas nedan under några teman. Även i denna redovisning följs indelningen i kategorierna yrkesverksamma och konsekutiva.

Akademisk skrivande

Många uppger att deras färdighet att skriva texter på akademisk nivå har utvecklats och då framförallt i samband med examensarbetet:

"Erfarenhet att skriva den typen av examensarbete. Genomföra en studie av den omfattningen" (K).

"Teoretiska perspektiv på socialt arbete. Att skriva akademisk text" (Y)."

Teoretiskt perspektiv och forskningsmetod:

"Vetenskaplighet överlag, kritiskt tänkande, grundläggande forskningsutgångspunkter" (K).

"Vetenskapligt tänkande. Neutralitet. Självständighet och påstridighet" (Y).

De flesta anger att deras kunskaper om teorier och vetenskaplig metod samt färdigheter att tillämpa dessa har utvecklats. På samma sätt som tidigare svar om kursutbud och kravnivå framhålls även här att de två metodkurserna som läses inom programmet har betytt mycket i detta avseende.

Kritisk tänkande:

"Sättet att tänka kring forskningen. Att även reflektera kring hur resultaten framställs, inte bara vad de säger" (Y). "Kritiskt tänkande, metodkunskap, formkrav, glädjen i att läsa/förkovra mig, nyfikenhet, hjälp i att värdera forskning" (Y).

Personlig utveckling:

Några citat illustrerar att studenterna utöver att ha förvärvat sig kunskaper och färdigheter genom utbildningen, att den också har betytt mycket för dem personligen.

"Sidst men ikke mindst, har jeg personligt fået et akademisk boost, som jeg har glade af og som giver mig en faglig stolthed og tillid" (Y), "Svårt att säga, ökade kunskaper och insikter plus att få bekräftat att man trots allt är normalbegåvad är ju behövt då och då"(Y).

Att ha klarat av en master- eller magisterutbildning kan betyda mycket för individen i form av bekräftelse av ens förmåga och/eller "att ge stolthet". Detta är något som vi, som lärare och forskare, kanske inte alltid är medvetna om.

Forskningsförberedande:

Masterutbildningen syftar både till att vara forskningsförberedande (sökande till forskarutbildningen ska lägst ha en magisterexamen) men den skall också utgöra en möjlighet till fortbildning i socialt arbete:

"Jag tyckte utbildningen verkligen var forskarförberedande, vilket jag hoppades på när jag sökte till utbildningen. Jag har utvecklat en djupare analysnivå, kan reflektera och kritisera socialt arbete som praktik/forskningsfält på ett nytt och mer nyanserat sätt"(K). "Lärde mig mer av vetenskapligt arbete och blev lite sugen på att gå vidare"(Y).

Betydelse för yrkesutövningen:

På flera ställen i rapporten har den dåliga förankringen av master/magisterexamen hos arbetsgivarna tagits upp. Flera kommentarer handlar om betydelsen av kunskap och färdigheter studenterna har tillägnat sig i utbildningen och som de anser är viktiga för en yrkespraktik.

"Professionell yrkesutveckling. Att studera sin yrkespraktik ur ett teoretiskt perspektiv gör arbetet intressantare"(Y). "Jeg har fået mulighed for at fordybe mig indenfor de emner som jeg har fundet relevante for at påvirke mine karriemuligheder indenfor feltet – og investeringen har vist sig at være det værd"(Y).

"Utveckla metoder som kan användas i ett praktiskt arbete"(K). "Jag känner att jag lärt mig att förstå helheten och förstår organisationer ur olika perspektiv vilket jag har stor nytta av i arbetslivet"(K).

Önskemål om förändringar

Sista frågan i enkäten var om respondenterna skulle vilja förändra något i utbildningen. 42 personer har lämnat kommentar. Här finns inga större skillnader mellan yrkesverksamma och konsekutiva studenter. Svaren är lite spretiga, men vissa områden "sticker ut".

Flera förslag berör examensarbetet. Det uttrycks ett behov av en bättre förberedelse genom tidigare kontakt med handledaren, förberedande seminarier/grupphandledning med andra skribenter eftersom många brottas med liknande frågor, "Man blir lite ensam när man skriver". Även om "master på gång" seminariet⁸ uppskattas, önskas förberedelse inför examensarbetet tidigare. Det efterlyses också bättre förberedelser när det gäller opponentskapets genomförande på examinationsseminariet.

Ett annat område som berörs är kontakten med yrkespraktiken under utbildningen.

En anledning är att detta skulle kunna öka intresset bland arbetsgivarna för en master/magisterexamen. En annan anledning är att utbildningen förbereder studenterna för såväl forskarutbildningen som för yrkeslivet. Att det blir tydligt att vetenskap/forskning behövs även i det vardagliga sociala arbetet "och att det är roligt!".

Ett tredje område handlar om undervisning på distans. Bättre struktur, fysiska träffar, filmade föreläsningar, poddar.

Sammanfattningsvis är personerna som har studerat till en magister/masterexamen huvudsakligen nöjda med utbildningen, men att det finns delar som kan finslipas i enlighet med innebörden i föregående text.

Avslutande diskussion

En central fråga i undersökningen handlar om relationen mellan utbildning i socialt arbete på avancerad nivå och arbetsgivarna. Kommentarer från de personer som har erfarenhet av att kombinera deras yrkesliv med studier, visar att stödet ser olika ut, allt från att få kurslitteraturen betald till att få ledigt för att kunna gå på seminarier. Före detta studenter, personer som är

⁸ "Master på gång" är namnet på ett seminarium där studenter kan lägga fram ett manus en ca månad innan examinationsdatumet för att få synpunkter. Seminariet besöks även av andra studenter för att få en uppfattning om vad som krävs av ett examensarbete.

verksamma inom socialt arbete och som upplever att deras studier har kommit arbetsplatsen till gagn, samt därmed har fått ett konstruktivt erkännande är ytterst få. Detta nämns också av de som uppger att de inte fått något stöd. I de fall där det har varit positivt har det lett till en karriär inom akademien som lärare på socionomutbildningen, eller som doktorand. Det verkar som att motivationen till att läsa vidare kommer från individerna själva och inte från arbetsgivarna. En slutsats som kan dras är att stödet för fortbildning i socialt arbete bland arbetsgivarna är ganska begränsat. En förklaring kan vara att kunskapen bland arbetsgivarna om vad utbildningen kan tillföra i praktiken verkar vara begränsad och här finns ett ansvar för utbildningen att föra en dialog med fältet i denna fråga. Ur en uppföljning av Socialstyrelsen (2014) angående första året av en "Kompetenssatsning inom den sociala barn- och ungdomsvården" redovisas att kommunerna uppger att det finns störst behov i utbildning inom området "uppföljning och evidensbaserad praktik". Kursen inom masterprogrammet i socialt arbete "Utvärdering och kunskapsproduktion inom socialt arbete", som ges på halvfart, är gratis och ger 15 högskolepoäng borde vara intressant i sammanhanget. Andra förklaringar kan också vara tänkbara. I samma rapport påvisas, från kommunalt perspektiv, att stöd och handledning av nyanställda (och nyutexaminerade) socionomer behöver prioriteras. Och att detta bör vara en anledning för Socialstyrelsen (2014 b: 33) att mjuka upp det ursprungliga kravet (för att få medel) samt att utbildning ska vara poänggivande och på högskolenivå. Även sommarens larmrapporter om arbetsförhållandena inom socialtjänsten gör det troligt att korta punktinsatser när det gäller kunskaper och färdigheter bör ha första prioritet. Förutom en arbetsmiljö med hög arbetsbelastning rapporteras också om en hög personalomsättning och här kan man fundera kring om en satsning på fortbildning kan leda till att minska omsättningen och att då istället både få behålla och utveckla personalen i organisationen.

När det gäller master/magisterutbildningen är de allra flesta nöjda. Några punkter behöver dock lyftas fram. När det gäller kravnivån anser främst de konsekutiva studenterna att kurserna på termin 7 inom socionomutbildningen inte är så avancerade jämfört med metodkurserna i masterprogrammet. Även om kurserna ska uppfylla olika examensmål (för en yrkesexamen och en generell examen) finns det anledning att ta detta på allvar. Noteras kan också att programmets två metodkurser "Socialt arbete som forskningsområde och kunskapsfält" samt "Utvärdering och kunskapsproduktion inom socialt arbete" får många positiva omdömen generellt sett.

Kurser på distans är uppskattade för att de ger en större möjlighet att kombinera arbete och studier, samt att de även möjliggör studier och fortbildning för studenter som bor långt ifrån lärosätet. Vidare, kan det då också handla om att kunna läsa kurser som inte finns i Lund. Samtidigt kan noteras att distansutbildning är ett ensamt arbete och att det kräver stor självdisciplin.

Arbetet med examensarbetet beskrivs av flera som ett ensamt projekt där stödet av handledaren oftast beskrivs i mycket positiva ordalag, men där det också efterfrågas en större styrning av handledaren och mer stöd från utbildningen under arbetets gång (seminarier och kontakt med andra i samma situation).

I stort uppskattas utbildningen och många framhåller dess flexibilitet när det gäller studieupplägg angående både kursval och studietakt.

Referenser

Björnermark. M., Maandi. C., Smidt. H. (2014) *Först ut. En alumnstudie av de första årskullarna från de nya magister-/masterutbildningarna vid Lunds och Uppsala universitet.* Lunds och Uppsala universitet.

Smidt. H., Dalnäs, U., Josefson, K., and Sjölund, M. (2010), *The Swedish Master Project: The Introduction of the third cycle at three Swedish universities.* Göteborgs, Lunds och Uppsala universitet.

Smidt. H., Nelsson. O., Renehed. M., Borne. K., Olsson. M., Ågren. K. (2014), *Master II – nyckeltalsrapport Rapport – nyckeltal kring studier på master- och magisterprogram vid Göteborgs, Lunds och Uppsala universitet.* Göteborgs, Lunds och Uppsala universitet.

SOU 2011:35 BÄTTRE INSATSER VID MISSBRUK OCH BEROENDE. Individens, kunskapen och ansvaret. Missbruksutredningens förslag. Stockholm: Fritzes.

Socialstyrelsen (2014 a), *Legitimation för kuratorer inom hälso- och sjukvård.* Socialstyrelse: Stockholm.

Socialstyrelsen (2014 b), *Kompetenssatsning inom den sociala barn- och ungdomsvården. Slutredovisningen av 2013 års satsning.* Socialstyrelsen: Stockholm.

Thorstensson, H., Wadman, K. (1998) *Utbildning. Kompetens: Professionalitet – en utvärdering av magisterutbildning i socialt arbete.* Göteborgs universitet: Institutionen för Socialt arbete.

SCB (2014) *Universitet och högskolor Studenter och examinerade på grundnivå och avancerad nivå.* SCB, Stockholm
2012/13. <http://www.uk-ambetet.se/arkiv/statistiskameddelanden/studenterochexamineradepaggrundnivaochavanceradniva201213.5.32335cb414589905b288b.html#h-Sammanfattning>

Bilaga 1

Socialhögskolan
Dolf Tops

Lund, 20013–10-31

Hej!

Jag vet att du har mycket att göra men vill ändå be dig att fylla i enkäten. De svar jag får in kommer att användas i den kommande utvärdering som Universitetskanslers Ämbetet genomför nu under hösten. Så det är mycket viktigt att du skickar in enkäten till mig! Helst med vändande post.

Detta är en utvärdering av examina i Socialt arbete på avancerad nivå vid Lunds universitet. Den vänder sig till dig som har tagit en master- eller magisterexamen sedan hösten 2007.

Vi är intresserade av dels ett antal frågor kring hur du upplevde själva utbildningen och dels vad din examen har betytt för dig i din yrkeskarriär. Dessa är viktiga frågor för oss för att kunna förbättra utbildningen på avancerad nivå men också för att få kunskap om vad en master- eller magisterexamen betyder för arbetsgivarna.

Vi hoppas att du kan ta dig tid att svara på frågorna.

Dina svar kan komma att användas för forskning kring utvecklingen av socialt arbete som utbildnings- och fortbildningsområde. Om du inte vill medverka kan du markera detta här.

Tillåter att mina svar används för forskningsändamål, Ja Nej

I vilket fall som helst är du garanterad anonymitet men vi är tacksamma om du anger namn och kontaktuppgifter för i fall vi behöver ställa ytterliga frågor.

Undrar du något – ring eller skriv!

Ett STORT tack på förhand

Dolf Tops
Studierektor

046/2229591

Email: dolf.tops@soch.lu.se

Resultatet av enkäten kan du så småningom hitta på Socialhögskolans hemsida www.soch.lu.se

Frågor till Dig som har tagit en master- magisterexamen enligt 2007 års studieordning

- 1 Jag är Kvinna Man
- 2 Vilket år är du född?.....
- 3 Jag har en socionomexamen Ja Nej, examen i ett annat ämne nämligen,
- 4 Jag har en, masterexamen 120hp magisterexamen 60hp magister 30hp
- 5 Har du tagit din master/magisterexamen vid samma lärosäte där du tog din grundexamen?
Ja Nej
- 6 Har du läst samtliga kurser i din magister/masterexamen vid socialhögskolan i Lund?
Ja Nej
- 7 Om Nej, ange vilka kurser och var
- 8 Påbörjade du dina magister/masterstudier i (direkt) anslutning till att du avslutade din grundutbildning? Ja Nej
- 9 Om Nej, vad har du ägnat dig åt mellan din grundexamen och magister/masterexamen?
.....
- 10 Beskriv vilken betydelse din examen har haft. Till exempel bidragit till andra
arbetsuppgifter, högre lön, annan arbetsplats?
- 11 Har du fått något stöd från din arbetsgivare medan du läste till din examen? Om ja vilken
typ av stöd? Om nej, vilket typ av stöd hade du behövt?
- 12 Jag har idag anställning som
- 13 Jag har gått vidare till forskarutbildning. Var i så fall och i vilket ämne?

Frågor om utbildningen

- 14 Är du nöjd med kursutbudet inom magister/master programmet i socialt arbete?
Ja Nej Delvis

Kommentar.....

- 15 Har du läst kurser inom programmet på distans? Ja Nej

Vilka är i så fall dina erfarenheter.....

16 Är du nöjd med studietakten? Ja Nej Delvis

Kommentar.....

17 Du har genomgått en utbildning på avancerad nivå. Vad anser du om kursnivå överlag?

- Den ligger på avancerad nivå
- Nivån varierar
- Den ligger snarare på grundnivå

Kommentar.....

18 Du har skrivit ett examensarbete. Vilka är dina synpunkter,

På studietakten?

På handledningen?

På examinationen?

På kravnivån?

19 Vilka är de viktigaste kunskaper och färdigheter du har förvärvat under utbildningen?

20 Avslutningsvis, vi vill gärna förbättra kvaliteten på utbildningen. Vad skulle du vilja förändra? Var vänlig motivera ditt svar, se baksidan.

Namn.....

Datum.....

Adress.....

.....

Epost.....

Telefon.....

TACK FÖR HJÄLPEN !